

Interview 3: Sumana Bureima, Makerin Azurfa

Mai Tambaya yace kai ina ne aka haiheka?

Maƙeri (M): An aihe ni nan cikin defartema de Yamai da tun da duk cikin defartema ne kaman kilo talatin da biyar haka. Garin nan an a ce mishi Dāmari. A wurin ne aka aihe ni. Insha Allah. Garin, garin fillani ne.

Int: Aha.

MK: E... aikin na gada shi na ga ubana. E. Tun ina wajen shekara bakwai na fara wanga aiki ha zuwa yanzu haka. Wannan aiki akwai wani mutum wanda daga Chad, daga Chad da ya fito ya zo nan. Shi ne mu da shi muka zamna, wuri guda. Shi ya koya muna wannan aiki. Lokacin da ya zo wurin babana ina yaro, sosai. Lokacin nan ya tarda babana yana yin irin wannan *mais* ba irin su abin nan namomin daji kaƙan kaƙan abin da Allah ya hore mishi yana yi. Amma yadda ake aikin zai yi ya yi, ya yi, ya, ya, ya ... mutum ya samu sauƙin yi shi. Shi ne wannan na Chad ɗin ya zo ya nuna mini yadda za a yi a yi aikin nan ya yi sauƙi hiye da yadda ya tarda muna yi shi. Lokacin nan ubana ya kama yana yi shi kaƙan kaƙan ha aka nuna muna yadda ake yin shi yanzu kam mun shiga sosai mun shiga sosai babu irin modal da ba ma iya yi. E.

Da aikin na Fullani, akwai aiki na fullani iri-iri ne. Amman ɗan han...e...e... munduwa na kafa, munduwa na hannu, ɗan kunne da waɗansu sarka abun nan ne mu, muka fara yi. E. Waɗannan, waɗannan da tsohonmu suna...su ne suke yi da da lokacin da mutane ba su yi *develop...civilisé* sosai ba, su ne suke sa ga hannu. Wannan Gurma...Gurmawa da Fullani duka suna sa shi. Ga shi nan haka ne. Ka gani? Mata suna sa su in sun yi hwaɗa sai su riƙa buga juna haka. Ehehehehe! Haka ne. E. Waɗannan duka aikin da ne.

Akwai waɗansu ga kafa ne ake sa su. Manya waɗanda sun fi haka, suna sa su ga kafa. E. Yanzu ɗan hannu ne wanda ake ce ma warwaro. Wannan guda bakwai ne ake yi sai a sa ga hannu. Bakwai sai à aje su tare. Akwai waɗanda zasu yi ukku ko huɗu su sa, su ɗeƙan da yadda mutum yake sonshi. E. Waɗansu suna sawa bakwai waɗansu su sa biyu, waɗansu su sa ukku. Haka dai ne. In mun yi su haka mun kare. Muna ba su yāra sai su sa musu sulbi sosai. Ana iya a fara ɗan hannu. Waɗannan duka azurfa ne. In ana so a yi, a narke a yi, an so a yi ɗan hannu ko zobe; haka ake yi. In ƙaramin zubi ne kama zobe guda, ko ɗan hannu guda ɗai, da wannan ne muke zubinshi, da wannan. Amma abin ya zamana abu da yawa ne. To da waɗannan ne ake zubi. E. Zugazugai, zugazugai. Da waɗannan ne ake zubi sai babban tukunya da waɗannan ne ake zubi. Musali yanzu wannan in an buga shi ha yā kai inda ake so, sai a ... in ana so a yi *former* ɗinshi haka, sai a kawo wani ƙarfe mai kama da wannan ƙarfe. Madalla.

Wannan ƙarfe, wannan ƙarfe shi ne yadda ake ake buga wannan, wannan ake buga ciki yana ɗaukan *forme*, yana ɗauki *forme*, ana buga shi nan, kuma ana sa shi cikin mashin duk ɗai ne. To, musali, an ... an yi zobe haka, an yi shi haka an kare, an buga ƙarfen nan, haka, sai a sa shi cikin wannan rame, a riƙa buga shi haka, haka, na gwada muku wannan ni ce muku lim...magagari ne wanda ake *limer* da shi, wannan shi ne buduma, salleta, salleta wanda ake naɗe abubuwa da ciki. Shi da wannan duk aikinsu guda. To, ga shi nan ɗan hannu ya yi, ya kare ga ... madalla. Kuruwa d...g...dêz duka, duka suna nan. Yanzu haka su ne, daga baya ne ake yinsu ga su nan, amma su Buzaye aikin nasu ne, su suna yin shi tun ɗa. Ni zamana ne nan ni fara yi shi amma duk abin da ana yi ina yi shi ni da kaina yanzu haka. Ka ji. E. Duk waɗannan ga su nan su ne. Ga su nan nu ne yanzu haka ko ma wanda yake cikin cikin rumfan ga suna yi shi.

Int: E.

MK: Babu irin ɓangaren Nijer, ko Buzu ko Bazabarme, ko Bafillace kowa a ƙasansu yana aikin azurfa. Modal nan da ake yi, Buzaye suna irin modal dɪnsu irin na Buzaye, mu wajen fullani muna yin modal dɪnmu irin na fullani amman duka azurfa ne muke yi. Ka gani? In aka ce waɗanda suka fi *developper* sosai cikin ƙira ana ce Buzaye ne. Wannan ba a gardama haka ne. Amma kowane ƙabila a ƙasansu haka yake, haka ne suke aiki.

Int: Mm. Musali?

MK: Musali wanda na gwada muku da shi cikin wannan katalog, ai azurfa ne. Wajen Buzaye ba su iya yinshi. Sai dai wajenmu mu Fillani. Mu kuma wan ... wurinsu akwai wani aiki wanda ba ma iya yi. Su sai su. Ke nan ba haka ba ne.

Int: Mm.

MK: Ihehehe ba haka ba ne. Sabo da taron namu na nan taro ne wanda yake yana da unfani sosai. Ka kawo sanin naka, na kawo sani nawa, ina ganin abin da kake yi kai ma kana ganin abin da nika yi, dole mu ƙaru da juna. Kana iya aikin nawa ni ma ina iya aikin naka. Komi iya aikin naka ka iya dai na ƙasanku amman ba ka iya na ƙasan wani ba. Da yake mu duka mun taru nan yanzu babu kote dɪnmu duka, duka babu wanda, kowa da ka gani yana iya yi na irin wancan ƙabila, yana iya ya yi shi. Ai yanzu haka da Allah ya sa mun taru nan, mu da Buzaye muna nan mun taru, akwai Zabarmawa, suna nan, akwai Hausawa, dukansu suna nan, duka ƙabila abin da suke yi ƙasansu sun zo nan suna aiki muna gani suna muna aiki suna gani. Yanzu in ka tambayeni in yi irin na Hausa sai in yi maka. In ka tambaye ni irin na Fillani sai in yi maka, irin na, na Buzaye sai in yi maka. Ba ni kira kowa da ka ba ni dɪnsu sai in yi maka. Ehheee ! Haka ne. Waɗannan da ka gani nan dukansu iyayensu ne anka kira. Lokacin da anka ƙare gidan nan,

Int: Mm.

MK: Anka kira kowane gari mutum guda. Wajenmu an yi ma ubana letir anka ce ya zo. Ya yi kaya, ya zo tukuna. Anka kirai su anka ce kowa ya kawo kaya. Kowane iri, Buz... akwai wani nan bai jima ba da rasuwa, shi daga abiyo ne ma anka ɗauko shi anka kawo shi. Wani Buzu ne. Anka kawo shi nan. Bai wata huɗu yanzu haka da rasuwa. Tun da su ne suka buɗa *musée* nan. To daga haka ne. Yanzu duk wanda ka gani nan, ta hanyashi ne ya zo. Duk wanda ka gani yanzu ta hanya shi ne ya zo. Yanzu ni na, ni ubana na zo nan, ‘ya’ yana duk waɗannan da ka gani mafi yawa duka ‘ya’ yana ne. Duka sun bi hanya na su ko suka zo. Su kuma suna aihu ‘ya’ yansu sai su bi su ... su zo. ... haka ne muke zamne nan. Duk wanda ka gani nan bai zo dai haka.

Int: Mm.

MK: Wani mutumin nashi ne ya zo nan, al... alhwarmanshi ne ya zo ya zamna nan. E. Haka ne. E. Riban namu da muke samu har yanzu dai babu abin da... duk abin da ake bukata na duniya da shi dai ne muke yi mu, daidai gwargwado. E. Muna mun ... sauran sun yi gidaje, suna ci da iyalin nasu, suna yi musu tufa. E, to Alhamdulillah wandansu in an zamna wurin samu, mutane ba su iya zama dai. Waɗansu suna sama waɗansu suna ƙasa. Amma *sinon* waɗansu akwai masu motoci, masu gidaje, waɗansu Allah ya ba su hanya suna ƙasan Turai ma, game da wannan aiki. A yanzu haka cikin rumfammu nan akwai mutum biyar ko shidda haka waɗanda yanzu suna yanzu Turai.

Int: Mm.

MK: Wanna ... game da wannan aiki. Suna yi wata ukku wata biyu, wata huɗu huɗu su dawo. Ke nan aikin ya yi unfani.